

7.1.1. проводити й зміцнювати конкретну й ефективну політику, спрямовану на боротьбу із всіма порушеннями права жінок на життя, фізичну недоторканність, свободу пересування й вільний вибір партнера, в тому числі з так званими "злочинами на захист честі", примусу до вступу у шлюб і нанесення каліцтв жіночим геніталіям, де б і ким вони не були здійснені, чим би вони не виправдувалися й незалежно від наявності формальної згоди жертв; це означає, що права людини обмежують свободу віросповідання;

7.1.2. відмовитися від визнання положень сімейного права інших держав і законів про статус особистості, що базуються на релігійних принципах і порушують права жінок, припинити їхнє застосування на власній території і, при необхідності переглянути, діючі двосторонні угоди;

7.2. повсюдно боротися з порушенням прав жінок, що виправдовуються релігійним або культурним релятивізмом, у тому числі в таких міжнародних організаціях, як ООН, МПС та ін.;

7.3. забезпечити відокремлення церкви від держави, необхідне для того, щоб не допускати застосування відносно жінки релігійно-мотивованих норм права й політики (наприклад, що стосуються сімейного права, розлучень та абортів);

7.4. прийняти всі заходи для того, щоб свобода віросповідання й повага до культури та традицій не служила приводом для виправдання порушення прав жінок, включаючи примус малолітніх дівчаток до дотримання релігійних звичаїв (у тому числі й в питаннях носіння одягу), обмеження свободи пересування та створення перешкод до використання засобів контрацепції з боку родини або суспільства;

7.5. у тих випадках, коли в школах дозволене релігійне навчання, забезпечити проведення навчального процесу відповідно до принципів гендерної рівності;

7.6. протистояти будь-яким антидемократичним і таким, що виражають неповагу до прав людини, особливо жінок, релігійним доктринам і не допускати, щоб такі доктрини впливали на прийняття політичних рішень;

7.7. активно пропагувати повагу до прав жінок, їхню рівність та гідність у всіх сферах життя при контактах із представниками різних конфесій й працювати в інтересах досягнення в суспільстві повної гендерної рівності.

РЕКОМЕНДАЦІЯ ПАРЄ 1720 (2005) ОСВІТА ТА РЕЛІГІЯ

1. Парламентська Асамблея знову наполегливо підтверджує, що сповідання будь-якої релігії, в тому числі вибір атеїстичного світогляду, є суцільно особистою справою кожної людини. Однак це не суперечить думці, що загальне добре знання релігій і, як наслідок, створення обстановки терпимості надзвичайно важливе для виховання громадян у демократичному дусі.
2. В Рекомендації 1396 (1999) "Релігія і демократія" Асамблея заявила, що "Багато із проблем, які стоять перед сучасним суспільством, а саме: засновані на нетерпимості рухи фундаменталістів і терористичні акти, расизм, ксенофобія, міжнаціональні конфлікти, мають релігійний аспект".
3. Родина відіграє першорядну роль у вихованні дітей, в тому числі й у виборі релігійного виховання. Однак у багатьох родинах поступово зникає знання релігії. Усе більше й більше молодих людей не мають необхідного ґрунту, щоб повною мірою оцінювати те суспільство, в якому вони будуть жити, й інших, які цьому суспільству протистоять.
4. Засоби масової інформації – друковані й аудіовізуальні – можуть зіграти надзвичайно позитивну інформаційну роль. Однак деякі з них, особливо орієнтовані на широку публіку, дуже часто демонструють неучтв, що заслуговує жалю, в сфері релігії, що

- підтверджується, наприклад, недозволенними паралелями, які найчастіше проводяться між ісламом і деякими фундаменталістськими та радикальними рухами.
5. Доцільно розділяти політику й релігію. Проте демократія та релігія не повинні бути несумісними поняттями. Їм потрібно стати надійними партнерами в зусиллях, що вживаються заради загального добра. Прагнучи знайти рішення існуючих у суспільстві проблем, державні органи влади можуть усунути багато чого із ситуацій, що можуть привести до релігійного екстремізму.
 6. Освіта відіграє ключову роль у боротьбі з неуктвом, стереотипами й неправильними уявленнями про різні релігії. Державі також слід вживати більш дієві заходи для забезпечення гарантій свободи совісті й релігійних богослужінь, заохочувати поширення знань про релігії, активізувати діалог з релігіями й між ними і надавати підтримку соціокультурної релігійної діяльності.
 7. Школа посідає центральне місце в освітньому процесі, формуванні критичного способу мислення майбутніх громадян і проведенні міжкультурного діалогу. В ній закладаються основи толерантної поведінки, що ґрунтуються на гідності кожної людини. Навчання дітей історії й філософії основних релігій у спокійній та об'єктивній манері, прояв поваги до цінностей, які втілені у Європейській конвенції з прав людини, допоможе ефективно боротися з фанатизмом. Надзвичайно важливим є осмислення історії політичних конфліктів, розв'язаних в ім'я релігії.
 8. Знання релігій є невід'ємною частиною знання історії людської цивілізації. І це зовсім інше, ніж сповідання певної релігії й дотримання релігійних обрядів. Навіть у державах, в яких явно домінує одна релігія, слід вивчати походження всіх релігій, а не віддавати перевагу єдиній релігії або підтримувати прозелітизм.
 9. В Європі паралельно співіснує кілька різних ситуацій. В цілому, системі освіти – і особливо державним школам у так званих секуляризованих країнах – не виділяється достатніх засобів для навчання основам релігій, або – у країнах, де існує державна релігія, а також у релігійних навчальних закладах – навчання сфокусоване тільки на одній релігії. У деяких країнах існує заборона на демонстрацію або носіння релігійних символів у навчальних закладах. Ці положення визнаються такими, що відповідають Європейській конвенції з прав людини.
 10. На жаль, усюди в Європі відчувається дефіцит викладачів, які володіють достатньою кваліфікацією для того, щоб проводити порівняльний огляд різних релігій. Щоб вирішити проблему, тому необхідно відкрити Європейський навчально-педагогічний інститут (принаймні для підготовки викладачів для шкільних учителів), який міг би використовувати досвід ряду інститутів і факультетів у різних державах-членах, які протягом тривалого часу займалися вивченням і викладанням порівняльного релігієзнавства.
 11. Рада Європи відводить освіті ключову роль у будівництві демократичного суспільства, але відзначає, що вивченню релігій у школах ще не приділяється належної уваги.
 12. Крім того, Асамблея відзначає, що три монотеїстичні біблійні релігії мають загальне походження (від Авраама) і поділяють багато цінностей з іншими релігіями, і що цінності, підтримувані Радою Європи, проросли з них.
 13. Відповідно до вищевикладеного Асамблея рекомендує, щоб Комітет Міністрів:
 - вивчив можливі підходи до навчання основам релігій у початковій і середній школі, наприклад, за допомогою базових модулів, які потім повинні бути адаптовані до різних освітніх систем;
 - 13.2. надавав підтримку навчанню основам релігії як у ході початкового навчання, так і в системі підвищення кваліфікації, з дотриманням принципів, викладених у попередніх пунктах;
 - 13.3. розглянув питання про відкриття Європейського навчально-педагогічного інституту з порівняльного вивчення релігій.

14. Асамблея також рекомендує, щоб Комітет Міністрів закликав уряди держав-членів забезпечити навчання основам релігії в державних початкових і середніх школах на основі, зокрема, наступних критеріїв:

14.1. метою такого навчання повинне стати ознайомлення учнів з релігіями, які сповідуються в їхній власній країні та сусідніх державах, допомогти їм усвідомити, що всі люди мають однакове право вірити, що їхня релігія є "істинна віра", і що інші люди, котрі сповідують іншу релігію або котрі є атеїстами, як представники людського роду, ні в чому не відрізняються від них;

14.2. програма навчання має містити в собі абсолютно об'єктивну історію основних релігій, поруч з вибором дотримуватися атеїстичного світогляду;

14.3. програма повинна озброювати молодь знаннями, які дозволять їй почувати впевненість у собі при зіткненні з релігійним фанатизмом;

14.4. вона не повинна порушувати кордон між культурною й релігійною сферами, навіть якщо це стосується країн з державною релігією. Це не є насадження віри, а прагнення дати молоді зрозуміти, чому релігії є джерелом віри для мільйонів;

14.5. викладачам релігійних дисциплін необхідна спеціальна підготовка. Мову слід вести про викладачів гуманітарних дисциплін. Однак фахівці у сферах знання теж можуть бути призначені відповідальними за навчання релігії.

14.6. держава повинна піклуватися про підготовку викладачів і затверджувати навчальні програми, які повинні бути адаптовані до специфіки країни й віку учнів. Розробляючи ці програми, Рада Європи буде консультиватися із всіма зацікавленими сторонами, у тому числі і представниками конфесій.

РЕЗОЛЮЦІЯ ПАРЄ 1510 (2006) СВОБОДА СЛОВА Й ПОВАГА РЕЛІГІЙНИХ ВІРУВАНЬ

1. Парламентська Асамблея Ради Європи підтверджує, що не може бути демократичного суспільства без основного права на свободу слова. Прогрес суспільства й розвиток кожного індивідуума залежить від можливості одержувати й передавати інформацію й ідеї. Така свобода поширюється не тільки на висловлення, які сприймаються позитивно або розглядаються як необразливі, але й на таку інформацію, яка може шокувати, образити або порушити життя держави або якоїсь частини населення, у відповідності зі статтею 10 Європейської конвенції з прав людини.
2. Свобода думки, совісті та релігії є необхідною вимогою для існування демократичного суспільства й однією з найважливіших свобод особистості для визначення нею свого сприйняття життя людини й суспільства. Совість і релігія є найважливішими компонентами людської культури. У цьому плані вони гарантуються статтею 9 Європейської конвенції із прав людини.
3. Однак у демократичному суспільстві свобода думки й свобода вираження повинні допускати відкриту дискусію з питань, що стосуються релігії й вірувань. Асамблея нагадує в цьому зв'язку про свою Рекомендацію 1396 (1999) "Релігія і демократія". Сучасні демократичні суспільства утворюють індивідууми, що сповідують різні переконання й вірування. Нападки на індивідуумів на основі їхньої релігії або раси не можуть допускатися, однак закони про святотатство не повинні використовуватися для обмеження свободи вираження й думки.
4. Асамблея звертає увагу на культурні й релігійні особливості своїх держав-членів. Своєю домівкою Європу вважають християни, мусульмани, іудеї, особи, котрі сповідують інші релігії, так само як і атеїсти. Релігії сприяли формуванню духовних і моральних цінностей, ідеалів і принципів, які утворюють загальноєвропейську